

Marczis Dávid

Mit tehet az MNB a zöld átállásért?

4. rész: Mérés nélkül nincs zöld fordulat - A klímaváltozással kapcsolatos pénzügyi jelentések szerepe az átláthatóság előmozdításában

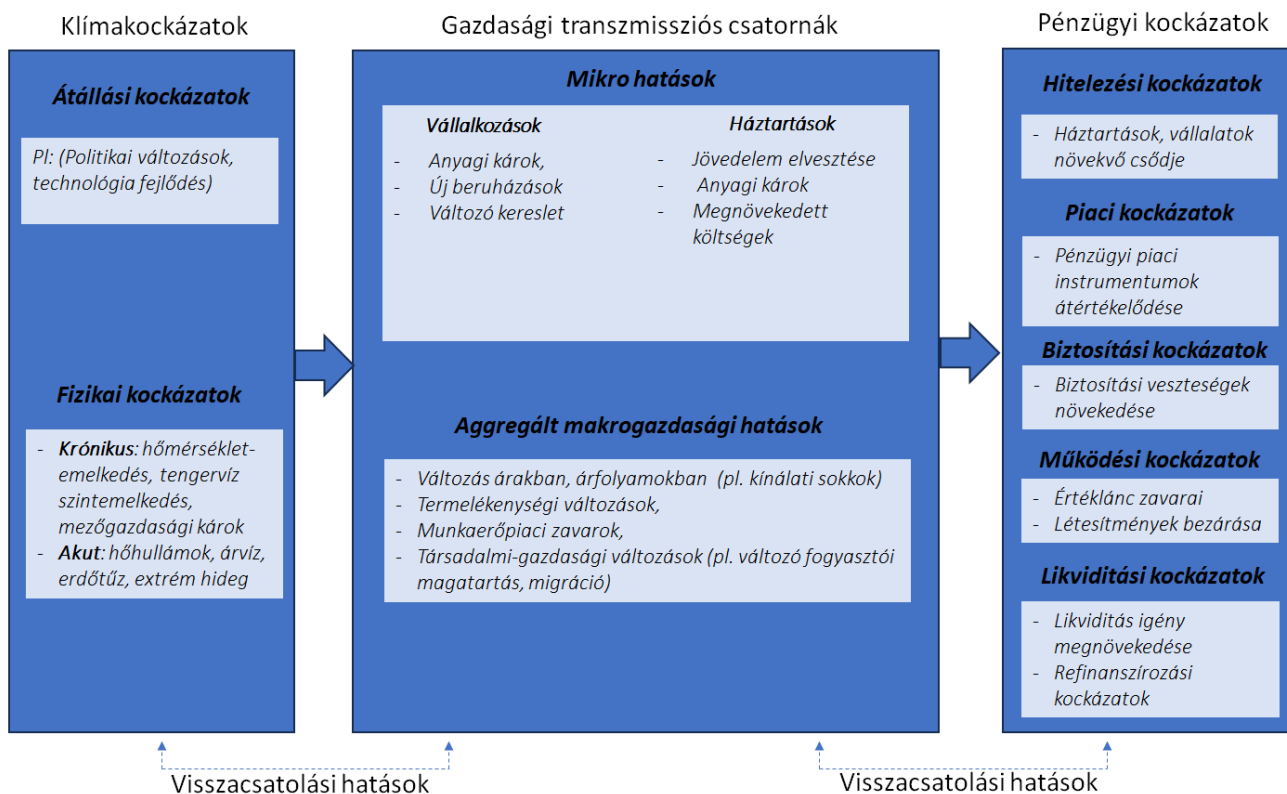
Az éghajlatváltozás korunk egyik legégetőbb kihívása, amely már nem pusztán környezetvédelmi, hanem egyben gazdasági-pénzügyi probléma is. Az egyre szélsőségesebb időjárási körülmények fizikai hatásait egyre jobban érzik a háztartások mellett a vállalkozások is világszerte. Gondolhatunk itt az éppen a szemünk előtt zajló árvizekre, illetve az elmúlt években megfigyelhető rendkívüli aszályra a sorra megdőlt melegrekordokra, miközben máshol súlyos erdőtüzek pusztítanak, vagy szokatlan hideg időjárás, illetve extrém jégverés okoz károkat. Ilyen eseményekre ugyan korábban is voltak tapasztalatok, azonban ezek intenzitása, gyakorisága és hektikussága drámai módon emelkedett az elmúlt időszakban. Mindezen túl, maga a fenntartható, karbonsemleges gazdaságra történő átállás is kockázatokat rejt; ilyenek például a politikai és szabályozási változások, a technológiai fejlődés és a fogyasztói preferenciák megváltozása, valamint az ezekhez történő alkalmazkodás is számos kihívást jelent.

Habár a kockázatok bekövetkezésének részletei ismeretlenek, teljes bizonyossággal állíthatjuk, hogy az átállási és fizikai kockázatok materializálódása – valamilyen kombinációban – elkerülhetetlen. Időzítése, súlyossága és későbbi kezelhetősége attól függenek, hogy miként reagálunk: amennyiben a párizsi klímaegyezmény célkitűzéseit az emberiség képes komolyan venni és globálisan elérni, akkor magasabb tranzíciós kockázatokkal szembesülünk, ellenkező esetben, ha folytatjuk a hatástalan klímapolitikát, akkor az egyre extrémebb időjárási viszonyok által okozott fizikai kockázatok bekövetkezése fogja meghatározni a jövőt.

A klímakockázatok rendszerkockázatnak tekinthetők, hiszen negatív hatásai számos csatornán keresztül az egész gazdasági-pénzügyi rendszerbe begyűrűzhetnek. A klímaváltozás amellet, hogy hat a hagyományosan a jegybankok elsődleges célját jelentő árstabilitásra, a monetáris politika transzmissziós csatornáit is gyengítheti, illetve jelentős érvek szólnak amellet, hogy a jegybankok a pénzügyi stabilitási céljuk elérése érdekében figyelmet kell

fordítsanak a klímaváltozásra. Pár konkrét példát említve: egy rendkívüli aszály súlyosan érintheti az élelmiszergyártásban résztvevő vállalatokat, akiknek adott esetben nehézségük támadhat a kieső bevételek, emelkedő költségek miatt, amely tovább gyűrűzhet a bankrendszerre is a hitelek esetleges nemteljesítése esetén. Vagy az extrém jégkárok pl. a háztartásoknál értékvesztésként jelenik meg, de bizonyos vállalkozásoknál akár üzleti fennakadásokat is okozhat, és a biztosítók is magasabb kárhányaddal nézhetnek szembe, ami később a biztosítási díjak növekedésével járhat. De ide sorolható például az aszály vagy heves esőzések miatt visszaeső mezőgazdasági terménykínálat, aminek nem elhanyagolható az inflációs hatása.

1. ábra: A klímakockázatok begyűrűzése a klasszikus pénzügyi kockázatokba

Forrás: NGFS climate scenarios for central banks and supervisors (2021)

Mindezek miatt egyre nagyobb az igény arra, hogy a gazdasági szereplők felmérjék és kommunikálják, hogy a változó körülmények miként befolyásolják üzleti működésüket, stratégiájukat, pénzügyi teljesítményüket. Már csak azért is, mert ezen információk megadását a hitelezők és befektetők is elvárják annak érdekében, hogy jobban fel tudják mérni a felmerülő

kockázatokat. (Ugyanakkor, fontos megemlíteni azt is, hogy az zöld átállással új piacok, új technológiák és üzleti lehetőségek jelennek meg, amelyeket a vállalatok akár ki is kihasználhatnak).

A zöld átállás tekintetében lehetnek eltérő receptek és megoldások, de abban nem lehet vita, hogy mérés nélkül nincs zöld fordulat. Az első lépés a folyamatok megértése: a környezetváltozás vállalatokra gyakorolt hatása, illetve a vállalatoknak a környezetre gyakorolt hatása. Ehhez pedig mérések szükségesek. A visszamérhető és ellenőrizhető adatok elengedhetetlenek a stratégiaépítéshez, az intézkedések értékeléséhez és a célok kitűzéséhez.

A kockázatok pontos megértéséhez és felméréséhez, valamint megbízható modellek kialakításához elengedhetetlenek a jó minőségű és nagy számban elérhető adatok. Mivel a historikus adatokra épülő modellek nem használhatóak, ezért előre tekintő becslésekre is szükség van, például forgatókönyv elemzéseken vagy klímastresszteszteken keresztül.

A klímaváltozással kapcsolatos pénzügyi közzétételek kulcsszerepet játszanak az átláthatóság és elszámoltathatóság előmozdításában. A transzparencia révén a vállalatok bizalmat építhetnek ki befektetőikkel, ügyfeleikkel, ami segíthet javítani a hírnevüket, valamint csökkenteni a meglepetések és a vállalkozásukra gyakorolt negatív hatások valószínűségét a jövőben.

A kezdetekben a vállalatok főként önkéntes módon tettek közzé ilyen jellegű információkat (ilyen pl. a Carbon Disclosure Project önkéntes platformja); ez önmagában azonban kevésnek bizonyult; abba az állapotba kell eljutni, hogy a befektetők standardizált, összehasonlítható riportokat, adatokat elemezhetnek. Egy transzparens piacon a kockázatok hatékonyabban épülnek be a stratégiai döntéshozatalba, ezáltal támogatva a tőkeáramlást a fenntartható beruházások felé. A greenwashing kérdése is ezzel a háttérrel kezelhető hatékonyan.

Mindezek érdekében a G20-ak Pénzügyi Stabilitási Tanácsa 2015-ben létrehozta az éghajlatváltozással kapcsolatos pénzügyi közzétételekkel foglalkozó munkacsoportot (TCFD - Taskforce on Climate-related Financial Disclosures) azzal a céllal, hogy ajánlásokat fogalmazzon meg az ilyen célú jelentések vonatkozásában. Az ajánlások értelmében a klímakockázati jelentéseknek 4 fő területre kell kitérniük: vállalatirányítás, stratégia, kockázatkezelés, illetve mutatószámok és célkitűzések. A jelentésben a

leglényegesebb szerep az utóbbiaknak, különösen az üvegházhatású gázkibocsátás számszerűsítésének jut, de ennél is nehezebb a célkitűzések, vállalatok meghatározása és azok nyomonkövetése.

2. *ábra: A TCFD ajánlásai a klímakockázati riportok tartalmával kapcsolatban*

I. Vállalatirányítás

- A legfőbb döntéshozó testületek szerepének bemutatása a klímaváltozáshoz köthető kockázatok és lehetőségek vonatkozásában

II. Stratégia

- A klímaváltozáshoz köthető kockázatok és lehetőségek hatásainak bemutatása a stratégiára, pénzügyi tervezésére
- A stratégia ellenállóképességének bemutatása különböző klímaszenáriók esetén

III. Kockázatkezelés

- A klímakockázatok azonosításáért és felméréséért felelős folyamatok bemutatása

IV. Mutatószámok és célkitűzések

- Az alkalmazott, klímaváltozáshoz köthető kockázatokat és lehetőségeket mérő mutatószámoknak a nyilvánosságra hozatala a stratégiai és a kockázatkezelési folyamatokkal összhangban
- A klímaváltozáshoz köthető kockázatokkal és lehetőségekkel kapcsolatos célszámoknak és elért eredményeknek a bemutatása

Az elmúlt években az Európai Unió számos jogi aktussal törekedett a folyamat előmozdítására. Ilyenek például a Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR), illetve a Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD). Az új szabályok értelmében az európai pénzügyi piacokon jelenlévő több tízezer vállalatnak kell kötelezően, egységes formában közzétenni klímaváltozás kockázataival kapcsolatos információkat, ami idővel jelentősen növeli majd a rendelkezésre álló adatok körét és az átláthatóságot.

A fenntartható gazdasági átállás eléréséhez mindenkinek aktívan hozzá kell járulnia. A jegybankokra alapvetően nem vonatkoznak a kötelező közzétételi elvárások, ugyanakkor a Magyar Nemzeti Bank a világ jegybankjai közül az elsők között publikált a TCFD ajánlásaival összhangban álló [klímakockázati jelentést](#).

A riport rámutat, hogy az MNB környezeti fenntarthatósággal kapcsolatos stratégiai a törvényben rögzített mandátumaihoz és szervezeti felépítéséhez igazítva kerültek kialakításra. A 2019-ben elfogadott [Zöld Program](#) meghatározza az MNB felügyeleti stratégiáját a pénzügyi közvetítőrendszer stabilitásának támogatására, a 2021-ben hatályba lépett [zöld jegybanki eszköztár-stratégiában](#) pedig az MNB keretbe foglalta a környezeti fenntarthatósági szempontok érvényesítésének lehetőségeit a monetáris politikai eszköztár elemeinek alkalmazása tekintetében. A 2023-ban publikált [Fenntartható és Felelős Befektetési Charta](#) kifejezi a jegybank elköteleződését a klímakockázatok tartalékezelésbe történő integrálására, valamint közép- és hosszútávú célokat jelöl ki. Az MNB saját működésének zöldítésére környezetirányítási rendszert működtet: a stratégiai tervezés 3 éves ciklusokból áll, a 2023-2025 közötti időszak célkitűzése a közvetlen CO₂-kibocsátás 75 százalékos csökkentése.

A jelentés publikálásával az MNB-nek deklarált célja, hogy követendő példát mutasson a hazai gazdasági szereplőknek – mind a magánszektorban, mind az állami szférában. Alapvetően minden gazdasági szereplő önös érdeke, hogy felmérje a kitettségét, lehetőségeit a klímakockázatok kapcsán, hiszen a szabályozók és befektetők, fogyasztók részéről is egyre inkább ez az elvárás.

„Szerkesztett formában megjelent a világgazdaság.hu oldalon 2024. október 17-én.”